

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙
(การดำเนินคดีกับผู้นำสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาด
และนำสัตว์ไปยังท้องที่ต่างจังหวัดโดยไม่ได้รับอนุญาต)

กรมปศุสัตว์ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ ๐๖๐๑/๓๘๑๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติว่า “เมื่อได้ประกาศเขตปลอดโรคระบาดตามมาตรา ๑๑ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีมอบหมาย” และมาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ใดนำช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไปยังท้องที่ต่างจังหวัด ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่...” ได้มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ออกตามความในมาตรา ๑๑^๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดท้องที่ตั้งแต่เขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่อเขตจังหวัดเพชรบุรีลงไปทางใต้จนสุดราชอาณาจักรเป็นเขตปลอดโรคระบาด เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ได้จับกุมและดำเนินคดีฐานเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์เข้าในเขตปลอดโรคระบาดโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กับจำเลย เนื่องจากจำเลยได้เคลื่อนย้ายสัตว์จากจังหวัดนครปฐมจะไปยังจังหวัดสงขลา แต่ถูกจับกุมเสียก่อนที่จังหวัดชุมพร ศาลจังหวัดชุมพรได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้ลงโทษจำเลยและให้ส่งคืนสัตว์ของกลางให้แก่จำเลย ต่อมาจำเลยจะนำสัตว์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งให้ส่งคืนนี้เคลื่อนย้ายต่อไปยังจังหวัดสงขลาอีก กรมปศุสัตว์จึงมีปัญหาคอขวดว่า

๑. ถ้าจำเลยจะนำสัตว์ของกลางที่ศาลพิพากษาให้คืนเคลื่อนย้ายต่อไประหว่างจังหวัดในเขตปลอดโรคระบาด (จากจังหวัดชุมพรไปยังจังหวัดสงขลา) จำเลยจะต้องขออนุญาตให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือไม่ และจะต้องขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์ระหว่างจังหวัดตามมาตรา ๓๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

^๑ มาตรา ๑๑ เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดโรคระบาดสำหรับสัตว์ชนิดใดในท้องที่ใด ก็ให้มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดท้องที่นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเป็นเขตปลอดโรคระบาด ประกาศนี้ให้ระบุนิตของสัตว์และโรคระบาดไว้ด้วย

^๒ มาตรา ๓๔ ผู้ใดนำช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ สุกร หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไปยังท้องที่ต่างจังหวัด ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคก่อน สัตวแพทย์จะกำหนดเงื่อนไขตามที่จำเป็นไว้ในใบอนุญาตเกี่ยวกับการใช้เส้นทาง และยานพาหนะในการนำสัตว์ไป และสถานที่ขนส่งสัตว์ และการผ่านด่านกัก

หรือไม่

๒. ถ้าจำเป็นจะต้องขออนุญาตตามมาตรา ๑๒ และหรือมาตรา ๓๔ แต่ฝ่าฝืนไม่ยอมขออนุญาตโดยอ้างว่าศาลจังหวัดชุมพรได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดลงโทษจำเลยฐานเคลื่อนย้ายสัตว์ไว้ในเขตปลอดโรคระบาดโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้วเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์จะดำเนินคดีกับจำเลยตามมาตรา ๑๒ และหรือมาตรา ๓๔ ได้หรือไม่

กรมปศุสัตว์เห็นว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวเพื่อจะได้ถือปฏิบัติต่อไป

ในการพิจารณาปัญหาที่ขอหารือมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) สรุปความได้ว่า ในทางปฏิบัติของกรมปศุสัตว์เกี่ยวกับการขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์จากท้องที่จังหวัดหนึ่งไปยังอีกท้องที่จังหวัดหนึ่ง เจ้าของสัตว์จะยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔^๓ ต่อสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทางของการเคลื่อนย้าย โดยจะระบุท้องที่จังหวัดปลายทางของการเคลื่อนย้ายไว้ในคำขอด้วย ก่อนที่จะออกใบอนุญาตให้ สัตวแพทย์จะต้องกักสัตว์ที่จะเคลื่อนย้ายไว้เพื่อตรวจสอบว่า เป็นโรคระบาดอย่างใดหรือไม่เป็นเวลาประมาณสองสัปดาห์ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่โรคระบาดสัตว์จากท้องที่จังหวัดหนึ่งไปยังอีกท้องที่จังหวัดหนึ่ง และสัตวแพทย์ประจำท้องที่จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้เส้นทางและยานพาหนะในการนำสัตว์ไปและสถานีขนส่งสัตว์ และการผ่านด่านกักสัตว์ไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ ถ้าหากมีด่านกักสัตว์ตั้งอยู่ในเส้นทางเคลื่อนย้ายระหว่างต้นทางและปลายทางสัตวแพทย์ประจำท้องที่จะออกใบอนุญาตให้เคลื่อนย้ายสัตว์ไปจนถึงด่านกักสัตว์ด่านแรกในระหว่างเส้นทางเท่านั้น เมื่อเจ้าของสัตว์เคลื่อนย้ายสัตว์ไปถึงด่านกักสัตว์แล้ว สัตวแพทย์ที่ด่านกักสัตว์จะตรวจดูจำนวนสัตว์ที่เคลื่อนย้ายว่าถูกต้องตามที่ขออนุญาตหรือไม่ สัตว์ที่เคลื่อนย้ายมานั้นปลอดจากโรคระบาดหรือไม่ ฯ ล ฯ แล้ว นายด่านกักสัตว์ก็จะออกใบอนุญาตให้เคลื่อนย้ายสัตว์นั้นต่อไปจนถึงปลายทาง ตัวอย่างเช่น เจ้าของสัตว์ประสงค์จะเคลื่อนย้ายสัตว์จากจังหวัดนครปฐมไปที่จังหวัดสงขลา สัตวแพทย์จังหวัดนครปฐมจะออกใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ ให้เคลื่อนย้ายสัตว์จากจังหวัดนครปฐมไปจนถึงด่านกักสัตว์ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อเจ้าของสัตว์นำสัตว์ไปถึงด่านกักสัตว์ชะอำและได้มีการตรวจสัตว์ดังกล่าวแล้ว นายด่านกักสัตว์ชะอำจะออกใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ ให้เคลื่อนย้ายสัตว์ต่อไปถึงจังหวัดสงขลาได้ ส่วนการเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาดตามมาตรา ๑๒^๔ นั้น เจ้าของสัตว์จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมปศุสัตว์หรือผู้ที่อธิบดีกรมปศุสัตว์

สัตว์ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดก็ได้

ความในวรรคก่อน มิให้ใช้บังคับแก่การนำสัตว์ไปเลี้ยง หรือใช้งานชั่วคราว

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๔ มาตรา ๑๒ เมื่อได้ประกาศเขตปลอดโรคระบาดตามมาตรา ๑๑ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

มอบหมาย โดยเจ้าของจะยื่นคำขอรับอนุญาตตามมาตรา ๑๒ ต่อสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทาง ก่อนเวลาที่กำหนดจะเคลื่อนย้ายไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน เพราะในกรณีนี้จะต้องมีการกักสัตว์ไว้เพื่อ ดูอาการว่าไม่เป็นโรคระบาดอย่างใดประมาณหนึ่งเดือนโดยสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทางจะ รายงานเรื่องเข้ามาที่กรมปศุสัตว์ เมื่ออธิบดีกรมปศุสัตว์มีคำสั่งอนุญาตให้เคลื่อนย้ายสัตว์เข้าใน เขตปลอดโรคระบาดได้แล้ว ก็จะมีมอบหมายให้สัตวแพทย์ประจำท้องที่เป็นผู้ออกใบอนุญาตให้ เจ้าของสัตว์ดังกล่าว เขตปลอดโรคระบาดที่รัฐมนตรีฯ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑^๔ นั้น แม้ จะครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดแต่ก็ถือว่าเป็นเขต ๆ เดียว การเคลื่อนย้ายสัตว์ระหว่างจังหวัดใน เขตปลอดโรคระบาดไม่ต้องขอรับอนุญาตตามมาตรา ๑๒ อีก แต่เจ้าของจะต้องขอรับใบอนุญาต เคลื่อนย้ายสัตว์ข้ามท้องที่จังหวัดตามมาตรา ๓๔ ถ้าเป็นการเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าในเขตปลอดโรค ระบาดและเป็นการเคลื่อนย้ายสัตว์จากท้องที่จังหวัดหนึ่งไปยังอีกท้องที่จังหวัดหนึ่งใน ขณะเดียวกัน เจ้าของจะต้องขอรับอนุญาตทั้งตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๔ ใบอนุญาตที่ออก ให้ในกรณีนี้จะเป็นใบอนุญาตเพียงฉบับเดียวซึ่งจะอนุญาตให้เจ้าของสัตว์เคลื่อนย้ายสัตว์เข้าใน เขตปลอดโรคระบาดและข้ามท้องที่หลายจังหวัดได้

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหานี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายกริยา หัตถประดิษฐ์และนาย พิปราย ศิริพบ ได้เคลื่อนย้ายแกะจำนวน ๑๕๐ ตัว โดยบรรทุกบนรถยนต์จากจังหวัดนครปฐม เพื่อจะไปจังหวัดสงขลา และได้เคลื่อนย้ายโดยใช้เส้นทางอื่นที่ไม่ผ่านด่านกักสัตว์ชะอำที่จังหวัด เพชรบุรี และด่านกักสัตว์ห้วยยางที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๑ บุคคล ทั้งสองได้นำแกะดังกล่าวมาถึงด่านกักสัตว์ท่าแซะ จังหวัดชุมพร และได้ถูกสารวัตรของกรมปศุ สัตว์จับกุมฐานฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๗ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติโรค ระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ พนักงานอัยการจังหวัดชุมพรได้ฟ้องนายกริยาฯ และนายพิปรายฯ ต่อ ศาลจังหวัดชุมพรว่า จำเลยทั้งสองได้บังอาจร่วมกันนำแกะจำนวน ๑๕๐ ตัว จากจังหวัดเพชรบุรี ไปยังท้องที่จังหวัดชุมพรโดยจำเลยไม่ได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ อันเป็นการฝ่า ฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยทั้งสองได้บังอาจร่วมกันทำการค้าแกะดังกล่าวโดยจำเลยนำเร่ขายไปใน ท้องที่ต่าง ๆ และโดยจำเลยทั้งสองไม่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนตามกฎหมายขอให้ลงโทษ จำเลยตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๙ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๙๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ศาลจังหวัดชุมพรได้มีคำพิพากษา เสร็จเด็ดขาดตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๔๑๒/๒๕๓๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๑๐/๒๕๓๑ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๑ ว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพลดโทษกึ่งหนึ่งตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ แล้ว ลงโทษฐานร่วมกันเคลื่อนย้ายสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต ปรับคน ละ ๕๐๐ บาท ฐานร่วมกันทำการค้าสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาตปรับคนละ ๕๐๐ บาท รวมปรับคนละ ๑,๐๐๐ บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ แกะ จำนวน ๑๕๐ ตัว ที่จำเลยนำมานี้ได้ถูกกักอยู่ที่ด่านกักสัตว์ท่าแซะ จังหวัดชุมพร ตั้งแต่วันที่ถูกจับ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

ตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ และในวันเดียวกันนั้นเองนายกริยา หัตถประดิษฐ์ ได้มอบอำนาจให้นายประสิทธิ์ วงศ์ประเสริฐ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเคลื่อนย้ายแกะดังกล่าวโดยทางรถยนต์จากจังหวัดชุมพรไปจังหวัดสงขลาต่อปศุสัตว์อำเภอท่าชะปะ ปศุสัตว์อำเภอท่าชะปะได้เสนอเรื่องต่อปศุสัตว์จังหวัดชุมพรพร้อมทั้งรายงานไปด้วยว่าแกะดังกล่าวเป็นแกะที่ถูกจับกุมและกักไว้ที่ด่านกักสัตว์ท่าชะปะได้รับการฉีดวัคซีนและกักไว้ดูอาการของโรคเป็นเวลาประมาณหนึ่งเดือน ปศุสัตว์จังหวัดชุมพรได้ออกใบอนุญาตให้จำเลยนำ เคลื่อนย้ายแกะดังกล่าวเข้าไปใน ผ่านเขตปลอดโรคระบาดไปยังท้องที่จังหวัดสงขลาได้ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ โดยอนุญาตให้เดินทางได้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๖.๐๐ น. เป็นต้นไป และใบอนุญาตนี้ให้ใช้ได้ถึงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๑

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาที่ขอหารือมาประกอบกับคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) แล้ว มีความเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเคลื่อนย้ายแกะไปยังจังหวัดสงขลา และปศุสัตว์จังหวัดชุมพรได้ออกใบอนุญาตให้จำเลยนำ เคลื่อนย้ายแกะจากจังหวัดชุมพรเข้าไปใน ผ่านเขตปลอดโรคระบาดไปยังจังหวัดสงขลาได้แล้ว ดังนั้น ปัญหาที่กรมปศุสัตว์หารือมาว่าถ้าจำเลยจะเคลื่อนย้ายสัตว์จากจังหวัดชุมพรต่อไปยังจังหวัดสงขลา จำเลยจะต้องขออนุญาตตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือไม่ และถ้าหากจำเลยฝ่าฝืนไม่ยอมขออนุญาต เจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์จะดำเนินคดีกับจำเลยตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๓๔ ได้หรือไม่ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๓๓